

RADA OCHRONY PRACY

przy Sejmie

**STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY
w sprawie działań prewencyjnych ZUS i KRUS w 2017 roku**

Na posiedzeniu 20 listopada 2018 r. Rada Ochrony Pracy wysłuchała informacji na temat działań w zakresie prewencji wypadków przy pracy i chorób zawodowych, prowadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

Informacja przedstawiona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dotyczyła realizacji zadań z zakresu prewencji wypadkowej, które określa art. 37 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1376). Zadania te obejmują analizy przyczyn i skutków wypadków przy pracy, a zwłaszcza wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych oraz chorób zawodowych. Na podstawie tych analiz podejmowane są działania dotyczące upowszechniania wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania im, a także prace naukowo-badawcze, mające na celu eliminację lub ograniczenie przyczyn powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe. Wyniki tych analiz były również wykorzystywane przy opracowaniu i wdrażaniu Programu dofinansowania działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej prowadzonych przez płatników składek.

W informacji ZUS przedstawiono tematy przeprowadzonych analiz oraz prac naukowo-badawczych, których realizację ZUS powierza jednostkom naukowym prowadzącym działalność w zakresie prewencji wypadkowej. Na uwagę zasługują prace nad nowym modelem przywracania zdolności do pracy po wypadkach przy pracy.

Realizując działania z zakresu upowszechniania wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom ZUS przeprowadził w latach 2003-2017 łącznie 5187 szkoleń, w których uczestniczyło 137 957 osób. Działania upowszechniające obejmują także druk i dystrybucję materiałów informacyjnych w formie broszur, ulotek i plakatów.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych bierze również aktywny udział w kampaniach społecznych służących upowszechnianiu wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz kształtowaniu postaw zwiększających kulturę bezpieczeństwa w środowisku pracy, współpracując m.in. z Państwową Inspekcją Pracy, Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Instytutem Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi.

Od 2013 r. ZUS realizuje program dofinansowania przedsiębiorstw w zakresie działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy pracowników przez cały okres aktywności zawodowej. W latach 2013–2017 wpłynęło do ZUS 10 448 wniosków o dofinansowanie takich działań. W 2017 r. zawarto około 1200, a w 2018 r. ponad 2500 umów o dofinansowanie z płatnikami składek, których wnioski zostały pozytywnie ocenione pod względem merytorycznym. Szacuje się, że dzięki programowi udało się poprawić warunki pracy dla prawie 49 tys. pracowników zatrudnionych w firmach, które skorzystały z dofinansowania ZUS.

W 2017 r. kwota, jaką ZUS przeznaczył na wszystkie działania z zakresu prewencji wypadkowej, wynosiła ponad 70 mln zł, w tym na Program dofinansowania działań bezpośredniej poprawy warunków pracy ponad 65 mln zł.

Informacja przedstawiona przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dotyczyła działań prewencyjnych realizowanych zgodnie z przepisami ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2336 ze zm.). Zgodnie z nią KRUS jest zobowiązany do prowadzenia analiz przyczyn wypadków i chorób zawodowych, prowadzenia dobrowolnych i nieodpłatnych szkoleń oraz instruktażu dla ubezpieczonych w zakresie zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym, a także podejmowania działań zmierzających do właściwej produkcji i dystrybucji bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników. KRUS w 2017 r. realizował wszystkie wymienione w ustawie zadania, podejmując działania prewencyjne określone na podstawie wyników analiz przyczyn i okoliczności zgłoszonych wypadków oraz chorób zawodowych. Na działalność prewencyjną wydatkowano ogółem ponad 2,3 mln zł; tj. ok. 25% więcej niż w 2016 r.

Upowszechnianiu wiedzy o zagrożeniach oraz zasadach ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym, w tym w szczególności informacji na temat wykazu czynności szczególnie niebezpiecznych, których nie wolno powierzać dzieciom w wieku poniżej 16 lat, służyły przede wszystkim szkolenia, konferencje i seminaria. Uczestniczyło w nich 157 220 osób, w tym 48 360 rolników oraz 99 398 dzieci i młodzieży szkolnej. W celu popularyzacji wiedzy o bhp zorganizowano: 2341 konkursów, w których wzięło udział ponad 87 tys. osób, 974 stoiska informacyjne na imprezach masowych dla rolników oraz 1986 pokazów bezpiecznej pracy

i udzielania pierwszej pomocy dla prawie 72 700 osób. Zasady bezpiecznej pracy popularyzowano również w prasie, radiu, telewizji i internecie.

Działania prowadzone na rzecz produkcji i dystrybucji bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników obejmowały oceny oferty rynkowej maszyn i urządzeń dla gospodarstw rolnych pod względem bezpieczeństwa ich użytkowania i typowanie wyrobów do wyróżnień targowych (*Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym, statuetka Dobrosław*) oraz przyznawanie im *Znaku bezpieczeństwa KRUS*.

W realizacji działań prewencyjnych KRUS współpracuje m.in. z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, Ochotniczą Strażą Pożarną, samorządami terytorialnymi oraz organizacjami skupiającymi rolników.

Po wysłuchaniu przedstawionych informacji oraz dyskusji Rada pozytywnie ocenia fakt, że w ostatnich latach w istotny sposób zwiększył się zakres działań dotyczących prewencji wypadkowej, prowadzonych przez ZUS oraz KRUS; równocześnie zmalały wskaźniki zdarzeń wypadkowych zgłaszanych do KRUS oraz wskaźniki wypadków przy pracy rejestrowanych w statystykach GUS. Poprawie uległy także warunki pracy osób zatrudnionych w zakładach objętych programem ZUS-u dotyczącym dofinansowania działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej pracowników.

Rada podkreśla potrzebę dalszego zwiększania środków przeznaczanych na działania w zakresie prewencji wypadkowej, prowadzone przez obie instytucje ubezpieczeniowe. Równocześnie, biorąc pod uwagę podobieństwo kierunków i form działań prewencyjnych realizowanych przez obie instytucje ubezpieczeniowe, Rada rekomenduje podejmowanie przez nie wspólnych przedsięwzięć w zakresie prewencji wypadków i chorób związanych z pracą, przy współpracy z partnerami społecznymi oraz instytucjami naukowo-badawczymi.

**Przewodniczący
Rady Ochrony Pracy**

/-/ Poseł Janusz Śniadek

Warszawa, dnia 11 grudnia 2018 r.